

Erityishuoltopiirit ja hyvinvointialueet – miltä tulevaisuus näyttää?

Vammaispalvelujen neuvottelupäivät 9.2.2022

Riitta Hakoma

Erityishuoltopiirien siirtäminen hyvinvointialueille

Laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännönvoimaanpanosta (616/2021)

- Erikoissairaanhoidon lain 7 §:ssä mainittujen sairaanhoitopiirien kuntayhtymät sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettut erityishuoltopiirit siirretään varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen hyvinvointialueille 1.1. 2023
- Edellä 1 mom. tarkoitetun kuntayhtymän varat, velat ja sitoumukset liitetään siihen hyvinvointialueeseen, jonka alueeseen kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat. Jos kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat useampaan hyvinvointialueeseen, varat, velat ja sitoumukset on jaettava hyvinvointialueiden välillä jäsenkuntien omistusosuuksien suhteessa, paitsi jos varojen, velkojen ja sitoumusten siirrot olisivat hyvinvointialueiden kantokykyyn nähden vähäisiä

Laki jatkuu...

- Hyvinvointialueet voivat sopia varojen, velkojen ja sitoumusten jakamisesta myös toisin
- Edellä tarkoitettujen sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien on tehtävä viimeistään 28.2.2022 hyvinvointialueelle selvitys
  - kuntayhtymän omaisuudesta
  - hyvinvointialueen vastuulle siirtyvistä veloista ja muista sitoumuksista, vastuista ja sopimuksista
  - sellaisista olennaisista omaisuuserissä, sopimuksissa ja vastuissa tapahtuneista ja tiedossa olevista muutoksista sekä toiminnallisista ja taloudellisista riskeistä, jotka eivät ilmene viimeisimmästä tilinpäätöksestä tai konsernitilinpäätöksestä.

Kårkulla 56§

- Asiantuntijapalveluja koskevat tehtävät ja niitä hoitava henkilöstö sekä toiminnan Varsinais-Suomen hyvinvointialueella sijaitsevat kiinteistöt, alueella sijaitsevia toimitiloja koskevat vuokrasopimukset ja alueella sijaitsevien toimitilojen hallintaan oikeuttava muu omaisuus siirtyvät Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle.
- Jos henkilöstö on tuottanut asiantuntijapalveluita myös oman hyvinvointialueensa ulkopuolelle ennen sos.- ja terv.huollon järjestämisestä annetun lain voimaantuloa, hyvinvointialueiden on sovittava viimeistään 31.12.2022 toiminnan jatkamisesta.
- Kehitysvammaisten neuvolapalvelut ja niitä hoitava henkilöstö siirtyvät sille hyvinvointialueella, jonka alueella tehtävää hoitava henkilöstö pääasiallisesti työskentelee.

Kårkulla jatkuu...

- Asumispalveluyksiköt, päivä- ja työtoiminta siirtyvät sille hyvinvointialueelle, jossa toimitilat sijaitsevat. Jos palveluja tarjottu myös muiden hyvinvointialueiden asukkaille - > sopimukset toiminnan jatkamisesta tehtävä viimeistään 31.5.2022
- Muu kuin mom. 1-3 tarkoitettu toiminta ja henkilöstö siirtyvät sille hyvinvointialueelle, jonka alueella henkilöstö pääasiallisesti työskentelee
- Kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyöstä on sovittava viimeistään 1.9.2023 ja tällöin on sovittava myös § 56 1-3 mom. tarkoitetuista asioista

Vps-työryhmä: Kaksikielisten hyvinvointialueiden valmistelun tukiaineisto 5/2021

- Vaikka ruotsinkielinen erityishuollon asiantuntija- ja kehitystoiminta on hallinnollisesti koottu yhdelle hyvinvointialueelle, tulee kaksikielisten hyvinvointialueiden sopia siitä, miten asiantuntijapalvelut ovat niiden saatavilla.
- Tämä koskee sekä asiakkaille että henkilökunnalle suunnattuja palveluja, kuten ohjausta, konsultaatiota ja jatkokoulutusta.
- Lähtökohtana tulisi olla, että asiakkaat saavat erityishuollon palvelut omalta sosiaali- ja terveyskeskukselta ja että hyvinvointialueet voivat käyttää asiantuntijapalveluja konsultaatioon, ohjaukseen sekä henkilökuntansa jatkokoulutukseen.

Vaali, Eteva ja Eskoo 57§

- Toiminta ja henkilöstö siirtyvät sille hyvinvointialueella, jonka alueella tehtävää hoitava henkilöstö pääasiallisesti työskentelee
- Jos henkilöstö on hoitanut tehtävää ennen sos.- ja terv.huollon järjestämisestä annetun lain voimaantuloa myös muiden hyvinvointialueiden alueella, on hyvinvointialueen sovittava viimeistään 31.12.2022 palvelujen tuottamisesta myös näiden muiden hyvinvointialueiden alueella
- Em. Kuntayhtymien kiinteistöt, toimitiloja koskevat vuokrasopimukset ja toimitilojen hallintaan oikeutta muu omaisuus siirtyvät sille hyvinvointialueelle, jonka alueella toimitilat sijaitsevat

Vaali, Eteva ja Eskoo jatkuu...

- Jos asumisyksiköissä, päivä- ja työkeskustoiminnassa on ennen ko. lain voimaantuloa järjestetty palveluita muiden hyvinvointialueiden asukkaille -> sopimukset 31.5.2022 toiminnan jatkamisesta
- Edellä 1 momentissa tarkoitettut sopimukset ovat voimassa, kunnes hyvinvointialueet sopivat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36§:ssä tarkoitettusta hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksesta

Sote-uudistus/hyvinvointialueet

Tavoitteet:

- Siirtää painopistettä peruspalveluihin ja varhaiseen ongelmien ehkäisyyn ja kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- Integraatiolla pyritään parantamaan palveluiden yhdenvertaista saatavuutta, laatua, oikea-aikaisuutta ja jatkuvuutta
- Pois pirstaleisesta palvelujärjestelmästä.
- Monialaisuus ja yhteentoimivuus on tärkeä elementti tulevissa rakenteissa.
- Hillitä kustannusten kasvua

Erityispalveluja tarvitsevien näkökulmasta tärkeää...

- Erityispalveluja tarvitsevien kuntalaisten kannalta merkittävää on, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon välinen integraatio on mahdollisimman tiivis. Hyvä yhteistyö ja toimiva tiedonkulku varmistaa sujuvan, oikea-aikaisen ja asiakkaan tarpeisiin vastaavan palveluketjun
- Hallinnon ja rakenteiden sijasta tärkeämpää on, että erityispalveluja tarvitsevien henkilöiden palvelujen saanti turvataan uusissa rakenteissa.
- Tällä hetkellä erityishuolto- ja terveydenhuollon palveluiden sujuva jatkuminen ja varmistaminen uusissa rakenteissa.
- Vaativien erityispalvelujen sekä osaamisen varmistaminen

Elementit onnistumiselle...

Palveluneuvonta ja – ohjaus/asiakasohjaus.

Tämän organisointi ja moniammatillisuus yksi onnistumisen ydinasioista -> kun asiakkuuksia johdetaan tiedolla ja tehdään toiminnanohjaukseen perustuvaa yhteistyötä, palveluihintulokanavat vähenevät (tämä näkyy positiivisena ja helpompana kuntalaiselle ja ammattilaiselle se lisää hallittavuutta)

Palvelutarpeen arviointi

Tehtävä monialaisesti ja moniammatillisesti yhdessä toimien – ei toisistaan irrallaan olevien arviointien ketjuna. Varmistettava on palvelutarpeen arviota tekevän ryhmän kokoonpano (moniammatillisuus/monialaisuus). Varmistettava on myös konsultaatiomahdollisuudet sujuvasti siten, että tarvittava erityisosaaminen on ko. ryhmän käytössä kulloisessakin tilanteessa. (Vaatii tietojärjestelmien kehittämistä)

Asiakkaiden erilaisten tarpeiden tunnistaminen keskiössä.

Elementit onnistumiselle jatkuu...

Palvelusuunnitelma

Integroidussa sosiaali- ja terveydenhuollossa on yhteistyö ja tiedon kulku varmistettava sujuvaksi, jotta asiakkaan tarpeisiin oikea-aikaisesti vastaava palvelusuunnittelu voi toteutua. (Digi-sote, tietojärjestelmäratkaisut, lainsäädännön vaatimukset eri suunnitelmista/terveellä järjellä hoidettavissa)

Osaaminen, kehittäminen ja yhteistyö

Osaamisen varmistaminen myös perustasolla -> erityispalvelut jalkautuvat, konsultaatiokanavat tehty sujuviksi

Vammaisuuden kysymyksissä tulisi erityisosaaminen ja -palvelut saattaa jokapäiväisen elämän tilanteisiin, ei voi olla kaukana arkiympäristöstä

Elementit onnistumiselle jatkuu...

Osaaminen, kehittämien ja yhteistyö...

Merkityksellisemmäksi nousee erityispalveluja tarvitsevien (kuten vammaiset ja kehitysvammaiset henkilöt) palvelujen saannin turvaaminen kuin hallinnollisen organisaation uudelleen järjestäytyminen

Hyödynnetään olemassa oleva osaaminen sote-uudistuksen tueksi, mm. nykyisten erityishuoltoapiirien osaaminen ja järjestöjen osaaminen!

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen rintarinnan niin hyvinvointialueittain kuin yhteistoiminta-alueittainkin siten, että pidetään ihminen keskiössä! Palvelujen käyttäjät kiinteästi mukana, sanoittamaan tarpeita.

Elementit onnistumiselle jatkuu...

Osaaminen, kehittäminen, yhteistyö jatkuu...

Hyvinvointialueiden keskinäinen yhteistyö, samoin kuin Yta-alueittain tehtävä yhteistyö on merkityksellisessä asemassa (erityisesti vaativimpien palvelujen osalta)

Joitakin toimintoja/palveluita on varmasti tarpeen koota ja keskittää, koska useiden maakuntien omat väestöpohjat ja erityispalveluja tarvitsevien määrät ovat niin pieniä, että vaativimmissa palveluissa maakuntarajat ylittävä yhteistyö on tarpeen

Edellä mainittuun sisältyy mm. tutkimukseen, koulutukseen ja osaamisen ylläpitämiseen liittyviä asioita, harvinaiset vamma-ryhmät jne. (Tähän YTA-alueitasoisia aihioita olemassakin, Lape-muutosohjelman jatkona mm. OT-keskukset)

Lopuksi

- Yhteisen toiminnan ja kehittämisen näkökulmasta on hyvinvointialueilla huomioitava tiivis ja keskusteleva yhteistyö myös sivistystoimen kanssa (yhdyspinnat mm. ap-ip-hoito, kuntouttava varhaiskasvatus)
- Kun meillä on asenne kohdallaan, toimimme yhdessä ja pidämme ihmisen keskiössä niin onnistumisen mahdollisuudet ovat hyvät myös erityispalveluiden turvaamiseen!
- Hyvinvointialueiden asukkailla on oikeus laadukkaisiin, läheltä (omasta arkiympäristöstä) saataviin palveluihin. Tämä on sekä inhimillisesti että taloudellisesti kestävämpää.
- Sote-uudistuksesta haluaisin puhua dosentti Matti Rimpelän sanoin mieluummin kestäväenä uusiutumisenä kuin muutoksena ja uudistuksena.

Kiitos!